

Журнал зареєстровано у Державному Комітеті телебачення і радіомовлення України як друкований засіб масової інформації **10. 11. 2004** р., свідоцтво — серія КВ, № **9327**. Затверджено як фахове наукове видання (журнал) ВАК України **08. 06. 2005** р. за № **2-05/-5**
Миколаїв: МДГУ, 2005

УДК: 130+177.2

Філіттова Н.М.

Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова (м. Миколаїв)

ПАРАДИГМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ І РІШЕННЯ

Вже з 80-х років ХХ сторіччя активно вивчається проблематика міжкультурної комунікації у семіотиці, етнолінгвістиці, психології, лінгвістиці тексту. Сьогодні поняття „етнічна свідомість”, „національно-культурні чинники”, „міжкультурна комунікація”, „міжмовне спілкування”, „національно-культурна символіка” стали обов’язковими майже для всіх сучасних досліджень. Прийшло розуміння того, що існують неповторність мовних картин світу, своєрідність процесу спілкування, структура комунікативного акту, формування соціальних ролей учасників комунікації, типи їх соціальних взаємодій, стереотипність і етикет ситуацій спілкування, номенклатура особливості проксемічних, паралінгвальних засобів. Специфіка семіотичної системи окремої культурно-мовної спільноти — це тільки деякі з проблем МКК, оскільки вони охоплюють всі аспекти етнічного і духовного життя етносу.

В одиницях мови кодується мовна картина світу, яка включає весь об’єм знань, закодованих у мові народу. Головним містом, де у сучасному освітянському просторі можна спостерігати комунікацію in use, є засоби масової інформації (газети, журнали, радіо, телебачення, Інтернет). Вони формують сучасну картину світу сучасної людини, яка живе у даному суспільстві (наприклад, політична мова, політичний дискурс формують політичну картину світу).

Мовна картина політичного, економічного, соціального, культурного світу експлікується у різних ментальних одиницях (концептах, фреймах, сценаріях і т.ін.), більшість з яких зафіксовано на лексичному рівні (слова, словосполучення, похідні, складні слова, фразеологізми, сім’ї синонімів і антонімів, метафори), а тобто вже на рівні первинної та вторинної комунікації вони компонують специфічне світобачення, категоризацію і оцінення.

Наприклад, навіть такі теми, як простір і час, у порівняльному аспекті ще невивчені, хоча сама тема простору і часу у мові, мисленні і культурі з теоретичної точки зору фундаментальна, а з практичної — невичерпна. У кожній гуманітарній галузі знань (лінгвістиці, філології, психології, культурології, філософії) існує багато досліджень, які вивчають просторові і часові засади людського буття, але проблематика концептуалізації просторових відношень у мові продовжує розширюватися.

Цікаво, що в освітній політиці Європейського Союзу вирішено цільово виділити базовий комплекс інтеграційних дисциплін, який спрямований на виявлення специфічних рис у національних культурах і створення уявлення про „європейську свідомість” для формування навичок між культурної комунікації.

На жаль, неможливо дати однозначну відповідь на такі питання: 1) Що є предметом між культурної комунікації як навчальної і наукової дисципліни? 2) Як поєднати її міждисциплінарність і одночасно унікальність, своєрідність? 3) Як готувати спеціалістів для її викладання? 4) Які навчально-методичні матеріали використовувати для її викладання? 5) Як ефективно використовувати наявні результати досліджень для викладання іноземних мов?"

Сучасна методика навчання іноземних мов базується на антропоцентричному підході, основою якого є нероздільність мови і культури у широкому розумінні цього слова, оскільки мова зберігає культурні цінності, зафіксовані у всіх рівнях. Якщо будь-яка іноземна мова представляє невід’ємний компонент культури, тоді мову можна і треба засвоювати через культуру, а культуру через мову, а при вивченні іноземної мови засвоєння відбувається через своєрідний діалог культур.